Doctoraalscriptie
Psychologie
Universiteit van
Amsterdam

Stella Haüer
Studentnummer.: 0001945

Supervisoren:
M. Rotteveel en
M. Spiering

MAAK JE NIET DIK!

Een onderzoek naar de invloed van de media op lichaamsontevredenheid bij vrouwen

September 2004

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave *2*

Samenvatting *3*

Inleiding *4*

Methode *8*

- *Proefpersonen* *8*

- *Materialen* *8*

- *Procedure* *12*

Resultaten *14*

- *Karakteristieken van de steekproef* *14*

- *Invloed media op lichaamsontevredenheid* *15*

- *Bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal* *18*

- *Resultaten exploratieve metingen* *19*

Discussie *22*

Literatuur *27*

Bijlagen *28*

Bijlage 1: Informed consent *29*

Bijlage 2: Female Sihouette Rating Scale *30*

Bijlage 3: Body Cathexis Scale *31*

Bijlage 4: Sociocultural Attitudes Towards Appearance Questionnaire *32*

Bijlage 5: Zelfwaarderingsvragenlijst *34*

Bijlage 6: Draaiboek *35*

Samenvatting

Op zowel televisie als in tijdschriften verschijnen vaak dunne vrouwen. Aangezien deze vrouwen voor veel andere vrouwen als rolmodel dienen, is het belangrijk om te onderzoeken wat de invloed van deze dunne vrouwen in de media op andere vrouwen is. In dit onderzoek is de invloed van dunne vrouwen in de media op lichaamsontevredenheid van vrouwen onderzocht. Lichaamsontevredenheid is een belangrijk symptoom van eetstoornissen zoals anorexia- en boulimia nervosa.

In dit onderzoek zijn 47 vrouwen verdeeld over drie condities, een tijdschriftconditie, een televisieconditie en een controleconditie. In de tijdschriftconditie kregen vrouwen foto's van dunne vrouwen te zien, in de televisieconditie kregen vrouwen televisiebeelden van dunne vrouwen te zien en in de controleconditie kregen vrouwen zowel neutrale foto's als neutrale televisiebeelden te zien. Lichaamsontevredenheid werd voor en na de presentatie van foto's en/of televisiebeelden op twee manieren gemeten. Tevens werd na de presentatie bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal gemeten.

Voorspeld werd dat vrouwen in de tijdschrift- en de televisieconditie een grotere toename in lichaamsontevredenheid zouden rapporteren dan vrouwen in de controleconditie. Tevens werd voorspeld dat vrouwen in de tijdschriftconditie een grotere toename in lichaamsontevredenheid en meer bewustzijn en internalisatie van het schoonheidideaal zouden rapporteren dan vrouwen in de televisieconditie. Uit de resultaten bleek dat vrouwen in de tijdschriftconditie inderdaad een grotere toename in lichaamsontevredenheid rapporteerden dan vrouwen in de controleconditie. De overige voorspellingen kwamen echter niet uit.

Sommige voorspellingen zijn niet uitgekomen. Wellicht zouden zij met een grotere steekproef wel uitgekomen zijn. Verder was de betrouwbaarheid van de items die betrekking hadden tot bewustzijn van het schoonheidsideaal laag.

Inleiding

In de jaren negentig kwam Calvin Klein in opspraak vanwege zijn reclamecampagnes voor onder andere zijn ondergoedlijn. In deze reclamecampagnes poseerden zeer magere modellen. Critici waren van mening dat deze modellen, waaronder Kate Moss, een slecht voorbeeld zouden zijn voor andere vrouwen. Tegenwoordig is er nog steeds veel kritiek op de modewereld, omdat de modellen die gebruikt worden voor campagnes en modeshows zo dun zijn. Modellen zijn tegenwoordig dunner dan vroeger. Vergeleken met de jaren vijftig stond in de jaren tachtig een groter percentage dunne modellen in populaire tijdschriften (Gagnard, 1986).

Niet alleen de modellen in tijdschriften, maar ook vrouwen die op televisie te zien zijn zoals zangeressen en actrices hebben vaak een dun figuur. Uit onderzoek is gebleken dat een grote meerderheid van de vrouwen die op de Amerikaanse televisie verschijnt, dunner is dan de gemiddelde Amerikaanse vrouw van (Gonzales-Lavin en Smolak, 1995, in Thompson & Heinberg, 1999). Als het aan de media ligt, geldt het schoonheidsideaal 'dun is mooi'.

Door al deze dunne vrouwen in de media te laten zien, schept de media een ideaalbeeld voor veel vrouwen, omdat veel personen uit de media een voorbeeldfunctie vervullen voor deze vrouwen. Als vrouwen hun werkelijke lichaam vergelijken met hun ideale lichaam, kan lichaamsontevredenheid ontstaan (Sands & Wardle, 2003). Om aan het ideaalbeeld te voldoen gaan veel vrouwen op dieet. Zorgwekkend is echter dat dit ideaalbeeld voor de meeste vrouwen niet realiseerbaar is met een gezond dieet, waardoor veel vrouwen overgaan op een slecht eetpatroon dat zelfs zou kunnen leiden tot de ontwikkeling van anorexia nervosa, boulimia nervosa of een andere eetstoornis (Harrison & Cantor, 1997).

De continue blootstelling van dunne vrouwen in de media roept de vraag op, of de media invloed heeft op de ontwikkeling van lichaamsontevredenheid van vrouwen. Dit is een belangrijke vraag, aangezien lichaamsontevredenheid een belangrijk symptoom is van eetstoornissen zoals anorexia- en boulimia nervosa. Het hebben van een sterke lichaamsontevredenheid zou tevens kunnen leiden tot de ontwikkeling van een eetstoornis

(Harrison & Cantor, 1997). Het is derhalve interessant en belangrijk om onderzoek te doen naar de invloed van de media op lichaamsontevredenheid bij vrouwen.

In het verleden zijn een aantal experimenten uitgevoerd die de invloed hebben gemeten van mediabeelden van dunne vrouwen op zelfperceptie van vrouwen. In een meta-analyse onderzochten Groesz, Levine en Murnen (2002) 25 van deze studies. Zij concludeerden dat er een klein, maar relatief consistent positief effect werd gevonden op lichaams-ontevredenheid. Na het zien van mediabeelden van dunne vrouwen rapporteerden de vrouwelijke proefpersonen significant meer lichaamsontevredenheid dan na het zien van mediabeelden van dikkere vrouwen of neutrale objecten. Dit was met name het geval voor vrouwen jonger dan 19 jaar en voor vrouwen die problemen hadden met hun lichaam, bijvoorbeeld vrouwen die zichzelf te dik vonden.

Uit deze analyse blijkt tevens dat het zien van foto's een sterkere invloed heeft op lichaamsontevredenheid dan het zien van televisiebeelden. De onderzoeken die de invloed van foto's uit tijdschriften op lichaamsontevredenheid onderzochten vonden een grotere invloed op lichaamsontevredenheid dan de onderzoeken die de invloed van televisiebeelden op lichaamsontevredenheid hebben onderzocht. Er is echter minder experimenteel onderzoek gedaan naar de invloed van televisie, dan naar de invloed van tijdschriften. Van de 25 onderzochte studies, hebben 21 studies onderzoek gedaan naar de invloed van tijdschriften en slechts vier naar de invloed van televisie. Bovendien heeft geen enkele studie de invloed van televisie en tijdschriften op lichaamsontevredenheid van vrouwen in één experiment gemeten.

Volgens Tiggelman (2003) heeft de invloed van televisie op de zelfperceptie van vrouwen een andere werking dan de invloed van tijdschriften. In haar onderzoek vulden 104 vrouwelijke studenten vragenlijsten in over televisie en tijdschriftgebruik, eetproblematiek, lichaamsontevredenheid en over bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal dat dun mooi is.

Tiggelman (2003) vond in haar onderzoek met behulp van correlatieberekening dat lichaamsontevredenheid bij vrouwen die vaak naar televisieprogramma's met dunne vrouwen keken groter was dan bij vrouwen die minder naar dit soort programma's keken. Programma's

met dunne vrouwen waren bijvoorbeeld soaps en programma's met muziekvideo's. Tevens was lichaamsontevredenheid groter bij vrouwen die regelmatig modetijdschriften lazen, vergeleken met vrouwen die dit niet of in mindere mate deden.

De resultaten leken voor beide mediabronnen gelijk, maar dit was niet helemaal waar. Vrouwen die door tijdschriften beïnvloed werden, hadden het schoonheidsideaal 'dun is mooi' significant meer geïnternaliseerd dan vrouwen die door televisie werden beïnvloed. Kennelijk werkt de invloed van televisiebeelden anders dan die van foto's uit tijdschriften. Tijdschriften beïnvloeden volgens dit onderzoek lichaamsontevredenheid doordat bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal plaatsvindt terwijl dit niet het geval is voor televisie. Televisie maakt vrouwen minder bewust van het schoonheidsideaal en er vindt minder internalisatie plaats (zie Figuur 1).

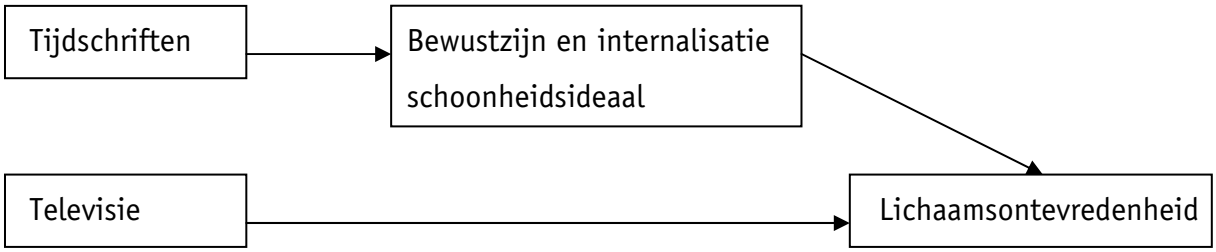

Figuur 1. Invloed van de media op lichaamsontevredenheid

In dit experiment werd de invloed van dunne vrouwen in de media op de lichaamsontevredenheid van vrouwen gemeten, waarbij zowel de invloed van tijdschriften als van televisie werd onderzocht. De hypothesen waren als volgt:

Hypothese 1: Televisiebeelden van dunne vrouwen leiden tot meer lichaamsontevredenheid dan neutrale televisiebeelden.

Hypothese 2: Foto's van dunne vrouwen leiden tot meer lichaamsontevredenheid dan neutrale foto's.

Hypothese 3: Het zien van de foto's van dunne vrouwen leidt tot meer lichaamsontevredenheid dan televisiebeelden van dunne vrouwen.

Hypothese 4: Vrouwen zijn zich na het tonen van foto's uit tijdschriften meer bewust van het schoonheidsideaal hebben dit ideaal meer geïnternaliseerd dan na het zien van televisiebeelden.

Het experiment bestond uit drie verschillende condities, een tijdschriftconditie, een televisieconditie en een controleconditie. In de tijdschriftconditie werden proefpersonen blootgesteld aan foto's van dunne vrouwen. In de televisieconditie werden proefpersonen blootgesteld aan televisiefragmenten van dunne vrouwen en in de controleconditie werden proefpersonen blootgesteld aan zowel foto's als televisiefragmenten waarin geen dunne vrouwen voorkwamen. In elke conditie werd voor en na de blootstelling van de beelden lichaamsontevredenheid gemeten. Tevens werd na de blootstelling van de beelden het bewustzijn en de internalisatie van het schoonheidideaal 'dun is mooi' gemeten. De voorspellingen waren als volgt:

Voorspelling 1: Proefpersonen in de televisieconditie rapporteren een grotere toename in lichaamsontevredenheid na het zien van de televisiefragmenten van dunne vrouwen, dan proefpersonen in de controleconditie na het zien van de neutrale televisiefragmenten en foto's.

Voorspelling 2: Proefpersonen in de tijdschriftconditie rapporteren een grotere toename in lichaamsontevredenheid na het zien van de foto's van dunne vrouwen, dan proefpersonen in de controleconditie na het zien van de neutrale televisiefragmenten en foto's.

Voorspelling 3: Proefpersonen in de tijdschriftconditie rapporteren een grotere toename in lichaamsontevredenheid na het zien van de foto's van dunne vrouwen, dan proefpersonen in de televisieconditie na het zien van de televisiefragmenten van dunne vrouwen.

Voorspelling 4: Proefpersonen in de tijdschriftconditie zullen hoger scoren op bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal 'dun is mooi' dan proefpersonen in de televisieconditie.

Methode

Proefpersonen:

Voor dit onderzoek werden alleen vrouwelijke proefpersonen geworven. Studenten konden zich inschrijven voor het onderzoek via intekenlijsten die in de Universiteit van Amsterdam hingen. In ruil voor hun medewerking ontvingen proefpersonen één proefpersoonpunt. Alle eerstejaars psychologie studenten dienen 25 proefpersoonpunten te behalen. Voor de start van het onderzoek is bepaald welke proefpersonen in welke condities plaats zou gaan nemen. De proefpersoonnummers zijn random aan één van de drie condities gekoppeld, met als voorwaarde dat er een gelijk aantal proefpersonen per conditie zou ontstaan.

Materialen:

Filmpresentatie (televisieconditie):
De filmpresentatie bestond uit fragmenten van vier videoclips waarin dunne vrouwen voorkwamen. Het eerste fragment was van een videoclip van het nummer "Spinning around" van Kylie Minogue. Het tweede fragment was van een optreden van zangeres Britney Spears met het nummer "Slave for You". Het derde fragment was een videoclip van de White Stripes met het nummer "I just don't know what to do with myself" waarin topmodel Kate Moss danst. Het vierde en laatste fragment was van de videoclip voor het nummer "Free me" van zangeres Emma Bunton. Alle filmfragmenten duurden anderhalve minuut. De totale presentatie duurde derhalve zes minuten.

Fotopresentatie (tijdschriftconditie):
De fotopresentatie bestond uit 12 foto's van vier verschillende slanke vrouwen. Van elke vrouw werden drie verschillende foto's gepresenteerd. De foto's waren van dezelfde vrouwen uit de filmfragmenten, respectievelijk Kylie Minogue, Britney Spears, Kate Moss en Emma Bunton. Onder de foto's in de fotopresentatie werd dezelfde muziek als in de filmconditie gemonteerd. Alle foto's werden 30 seconden gepresenteerd. De presentatie duurde derhalve net als de filmconditie zes minuten.

Presentatie controleconditie:

De presentatie voor de controleconditie bestond uit 12 foto's en vier filmfragmenten. De filmfragmenten waren fragmenten van de filmtrailers van de films Pirates of the Carribean, Lost in Translation, Spiderman en Harry Potter 3. De foto's waren afkomstig uit dezelfde films. Na de presentatie van een filmfragment werden drie foto's uit dezelfde film gepresenteerd. De foto's werden net als in de fotopresentatie 30 seconden gepresenteerd, de filmfragmenten werden net als in de filmpresentatie 90 seconden gepresenteerd. De presentatie voor de controleconditie duurde derhalve 12 minuten.

Gekozen is om één controleconditie te gebruiken waarin neutrale foto's en televisiebeelden elkaar afwisselen in plaats van twee controlecondities voor foto's en televisiebeelden apart. Deze keuze is gemaakt om proefpersonen te sparen, aangezien het werven hiervan moeilijk was.

Lichaamsontevredenheid:

Lichaamsontevredenheid werd op twee manieren gemeten. Ten eerste met behulp van een aangepaste Female Silhouette Rating Scale (FSRS) van Fallon en Rozin (1985). De originele FSRS bestond uit negen getekende vrouwelijke figuren die opliepen van dun tot dik (zie Figuur 2). Vrouwen werd gevraagd van de negen figuren het figuur te kiezen dat het meest overeenkwam met hun werkelijke figuur. Eveneens werd hen gevraagd te kiezen welk figuur het meest overeenkwam met hun ideale figuur en welk figuur het meest overeenkwam met het figuur dat mannen als het meest aantrekkelijk beschouwen. Het verschil tussen het werkelijke figuur en het ideale figuur was de gemeten lichaamsontevredenheid.

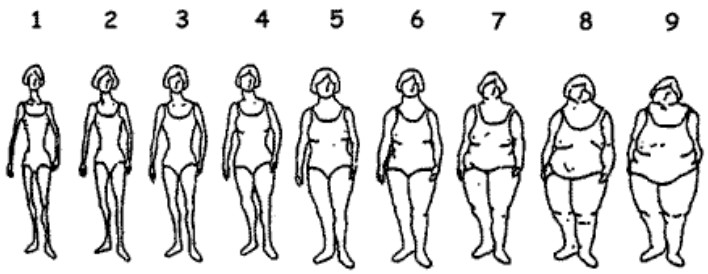

Figuur 2. Female Silhouette Rating Scale

Bij de originele FSRS was het de bedoeling dat de vrouw telkens één van de negen figuren kozen. In dit onderzoek was dit echter aangepast (zie Figuur 3). Er werden vijf vrouwelijke figuren op een schaal van 180 millimeter geplaatst, oplopend van dun tot dik. Zo ontstond een continue schaal. In plaats van te vragen een figuur te kiezen, werd gevraagd of de proefpersonen een kruisje wilden zetten op de schaal waar zij dachten dat hun werkelijke figuur, hun ideale figuur en het figuur dat mannen het meest aantrekkelijk zouden vinden zich bevond. Hun werkelijke figuur, hun ideale figuur en het figuur waarvan zij dachten dat mannen dat het meest aantrekkelijk zouden vinden, konden vrouwen telkens op een nieuwe schaal aangeven. Lichaamsontevredenheid werd gemeten door het verschil in millimeters tussen het werkelijke figuur en het ideale figuur van de proefpersonen te berekenen.

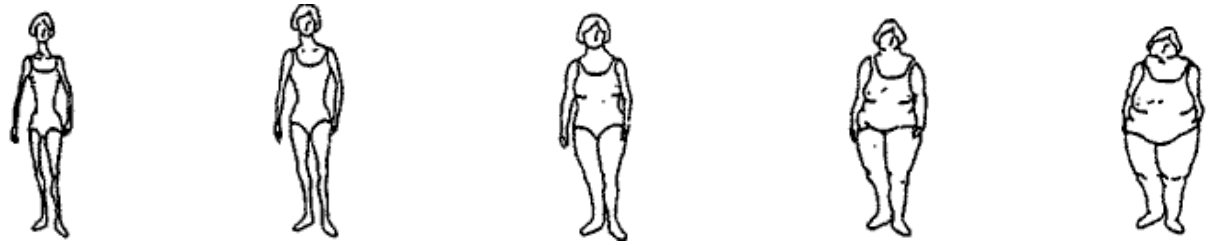

Figuur 3. Aangepaste Female Sihouette Rating Scale[*]

De originele FSRS is aangepast, omdat op deze manier sensitiever gemeten kon worden. Tevens was de aangepaste FSRS beter meetinstrument bij het gebruik van een voor- en een nameting, zoals in dit onderzoek het geval was. Bij de originele FSRS was de kans groot dat de proefpersoon de figuren die zij bij de voormeting had gekozen nog kon herinneren bij de nameting. Er was een vergrote kans dat proefpersonen bewust op de nameting voor dezelfde figuren zouden kiezen. Door de proefpersonen geen figuur te laten kiezen, maar een kruisje te laten zetten op een lijn, werd dit probleem verholpen en kon een verschuiving beter worden gemeten.

Ten tweede werd lichaamsontevredenheid gemeten door vijf items van de Body Cathexis Scale (BCS) van Secord en Jourard (1953) te gebruiken. Proefpersonen moesten op een

[*] Figuur drie dient ter illustratie en is derhalve niet op ware grootte weergegeven. Voor de Female Silhoutte Rating Scale op ware grootte, zoals werkelijk het in het onderzoek is gebruikt, zie bijlage 2.

schaal van 180 millimeter aangeven in hoeverre zij tevreden waren over vijf lichaamsdelen. Deze lichaamsdelen waren het gezicht, armen, borsten, buik en benen. De tweede vragenlijst met betrekking tot lichaamsontevredenheid bestond derhalve uit vijf continue schalen van 180 millimeter, oplopend van ontevreden naar tevreden. Om lichaamsontevredenheid te berekenen werden de scores van de vijf schalen bij elkaar opgeteld. Een score onder de 450 (millimeter) gaf aan dat een persoon ontevreden was over haar lichaam, een score boven 450 (millimeter) gaf aan dat een proefpersoon tevreden was over haar lichaam. Dus, hoe lager de score, hoe meer ontevreden een persoon was.

Bewustzijn en internalisatie schoonheidsideaal:

Voor het meten van bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal 'dun is mooi' is gebruik gemaakt van The Sociocultural Attitudes Towards Appearance Questionnaire van Heinberg, Thompson en Stormer (1995). Deze lijst is eerst vertaald vanuit het Engels naar het Nederlands. Vervolgens is de Nederlandse vertaling terugvertaald naar het Engels door iemand van de Universiteit van Amsterdam met een goede kennis van de Engelse taal[*]. Dit is gedaan om te controleren of de Nederlandse vertaling juist was. De terugvertaalde vragenlijst leek zo sterk op de originele Engelse versie, dat besloten is om niets te veranderen aan de Nederlandse vertaling. The Sociocultural Attitudes Towards Appearance Questionnaire bestond uit 14 items, waarvan zes items bewustzijn en acht items internalisatie maten.

Zelfwaardering:

Zelfwaardering was een exploratieve variabele en werd gemeten met behulp de Self-esteem Questionnaire van Rosenberg (1965). De vragenlijst van Rosenberg is vertaald uit het Engels door Kamphuis en de Vente (Universiteit van Amsterdam) en bestond uit 10 items.

BMI:

De Body Mass Index van Quetelet was tevens een exploratieve variabele en is gemeten door het gewicht van de proefpersonen in kilogrammen te delen door hun lengte in meters in het kwadraat (gewicht(kg)/lengte $(m)^2$). Een score lager dan 18 geeft ondergewicht aan. Een

[*] Hierbij wil ik dr. J.H. Kamphuis bedanken voor zijn hulp bij het vertalen van de Sociocultural Attitudes Towards Appearance Questionnaire.

score tussen 18 en 25 geeft gezond gewicht aan en een score hoger dan 25 geeft overgewicht aan.

Waist to hip ratio:

De waist to hip ratio (WHR) was net als zelfwaardering en BMI een exploratieve variabele en werd gemeten door de heupomvang te delen door de tailleomvang van de proefpersonen. Uit onderzoek is gebleken dat mannen tussen de 25 en 85 jaar de voorkeur geven aan vrouwelijke figuren met een lage WHR. In een onderzoek van Singh (1993) gaven mannen tussen de 25 en 85 jaar vrouwen met een lage WHR hogere scores op aantrekkelijkheid en vruchtbaarheid.

Procedure:

Proefpersonen werden ontvangen in een computerzaal waarin zes computers aanwezig waren. Proefpersonen konden tegelijkertijd met anderen worden onderzocht. Na ontvangst werden proefpersonen achter een computer geplaatst. Na een welkomstwoord werd kort uitgelegd hoe het onderzoek te werk zou gaan. Vervolgens kregen proefpersoon een informed consent (zie Bijlage 1). Gevraagd werd of zij het informed consent wilden ondertekenen. Na het ondertekenen kregen de proefpersonen twee vragenlijsten over lichaamsontevredenheid (zie Bijlage 2 en 3) aangeboden.

Na het invullen van de vragenlijsten kregen de proefpersonen een presentatie te zien op de computer. De inhoud van de presentatie was afhankelijk van de conditie waarin de proefpersoon zich bevond. De proefpersonen in de foto conditie kregen foto's te zien van dunne vrouwen. De proefpersonen in de filmconditie kregen filmfragmenten te zien van dunne vrouwen. En de proefpersonen in de controleconditie kregen zowel foto's als filmfragmenten te zien van films waar geen dunne vrouwen in voorkwamen.

Na het zien van de presentatie op de computer kregen de proefpersonen een boekje dat bestond uit wederom twee vragenlijsten over lichaamsontevredenheid. Dit waren dezelfde vragenlijsten als die de proefpersonen voor de presentatie aangeboden kregen. Tevens bestond het boekje uit een vragenlijst over bewustzijn en internalisatie van het

schoonheidideaal 'dun is mooi' (zie Bijlage 4), een vragenlijst over zelfwaardering en een paar vragen over demografische kenmerken van de proefpersoon (zie Bijlage 5).

Na het invullen van het boekje werd de proefpersonen om toestemming gevraagd voor het opmeten van hun lichaamsmaten. Deze maten waren lengte, gewicht, tailleomvang en heupomvang. Na toestemming werden deze maten bij de proefpersonen opgemeten. Als er meerdere proefpersonen tegelijk werden onderzocht, werden proefpersonen om de beurt privé opgemeten, terwijl de overige proefpersonen op de gang wachtten. Na het opmeten van de lichaamsmaten kregen de proefpersonen hun proefpersoonpunt overhandigd.

Resultaten

Karakteristieken van de steekproef

Alle lichaamsmaten, waarmee de BMI en WHR zijn berekend, zijn persoonlijk bij de proefpersonen opgemeten. Dit gebeurde op een paar uitzonderingen na. Eén proefpersoon wilde niet worden opgemeten en heeft zelf al haar lichaamsmaten opgegeven. Eén andere proefpersoon wilde alleen niet haar gewicht laten meten en heeft een schatting van haar gewicht opgegeven.

In Tabel 1 staan de karakteristieken van de steekproef per conditie omschreven. Van de 47 vrouwen hadden 18 vrouwen een relatie en alle vrouwen in de steekproef waren heteroseksueel. Met behulp van 1-wegs ANOVA's is berekend of de proefpersonen tussen de verschillende condities significant van elkaar verschilden met betrekking tot leeftijd, relatie, BMI, WHR, en zelfwaardering. Dit bleek niet het geval.

Tabel 1. Karakteristieken van de steekproef.

Conditie		Leeftijd	BMI	WHR
Tijdschrift	n	16	16	16
	Gem.	20.3	22	.75
	SD	2.2	3	.07
	Min.	18	19	.66
	Max.	27	27	.87
Televisie	n	16	16	16
	Gem.	20.7	23	.74
	SD	1.4	4	.05
	Min.	19	19	.67
	Max.	24	34	.83
Controle	n	15	15	15
	Gem.	20.9	21	.74
	SD	2,1	3	.05
	Min.	18	17	.68
	Max.	25	26	.85
Totaal	N	47	47	47
	Gem.	20.6	22	.74
	SD	1.9	3	.06
	Min.	18	17	.66
	Max.	27	34	.87

Invloed media op lichaamsontevredenheid

Lichaamsontevredenheid is op twee verschillende manieren gemeten, namelijk met een FSRS en met een aangepaste BCS. Ten eerste zullen de resultaten gegeven worden die verkregen zijn behulp van de FSRS.

Resultaten verkregen met behulp van de FSRS

Zoals in Tabel 4 is aangegeven rapporteerden de proefpersonen in de tijdschriftconditie gemiddeld de grootste toename in lichaamsontevredenheid, gevolgd door de proefpersonen in de televisieconditie. De gemiddelde toename van lichaamsontevredenheid in de controleconditie was het kleinst. Dit was in overeenstemming met de eerste drie voorspellingen.

Tabel 2. Lichaamsontevredenheid FSRS in millimeters

Conditie	n	Gem. voormeting	SD voormeting	Gem. nameting	SD nameting	Gem. verschil	SD verschil
Tijdschrift	16	17	15	22	15	5	7
Televisie	16	15	23	19	19	3	10
Controle	15	11	21	11	23	0	6
Totaal	47	14	20	17	19	3	8

Voorspelling 1 was dat proefpersonen in de televisieconditie een grotere toename in lichaamsontevredenheid zouden rapporteren na het zien van de televisiefragmenten van dunne vrouwen, dan proefpersonen in de controleconditie na het zien van de neutrale televisiefragmenten en foto's. Deze voorspelling is getoetst met een 2(Tijd: voormeting/nameting) X 2(Conditie: televisie/controle) ANOVA met als afhankelijke variabele FSRS. Tijd was hierbij een binnen-proefpersoon-factor en Conditie een tussen-proefpersoon-factor. Uit deze ANOVA bleek geen hoofdeffect van Tijd, $F(1, 29) = 1.449$, $p = .231$. Er bleek eveneens geen hoofdeffect voor Conditie, $F(1, 29) = 0.594$, $p = .447$. De voorspelde 2-wegsinteractie bleek niet significant, $F(1, 29) = 0.905$, $p = .349$.

Voorspelling 2 was dat proefpersonen in de tijdschriftconditie een grotere toename in lichaamsontevredenheid zouden rapporteren na het zien van de foto's van dunne vrouwen,

dan proefpersonen in de controleconditie na het zien van de neutrale televisiefragmenten en foto's. Deze voorspelling is getoetst met een 2(Tijd: voormeting/nameting) X 2(Conditie: tijdschrift/controle) ANOVA. Uit deze ANOVA bleek een hoofdeffect van Tijd, $F(1, 29) = 5.964$, $p = .021$. Proefpersonen rapporteerden meer lichaamsontevredenheid op de nameting in vergelijking met de voormeting. Er bleek geen hoofdeffect voor Conditie, $F(1, 29) = 1.523$, $p = .227$. De voorspelde 2-wegsinteractie bleek significant, $F(1, 29)= 4.310$, $p = .047$.

Met gepaarde t-toetsen is de 2-wegsinteractie Tijd X Conditie verder onderzocht. Proefpersonen in de tijdschriftconditie rapporteerden meer lichaamsontevredenheid op de nameting in vergelijking met de voormeting, $t(15) = 3.00$, $p = .008$. Lichaamsontevredenheid voor proefpersonen in de controleconditie verschilde niet significant op de nameting in vergelijking met de voormeting, $t(14) = 0.28$, $p = .785$. Deze resultaten boden steun voor voorspelling 2.

Grafiek 1. Lichaamsontevredenheid FSRS in millimeters op voor- en nameting

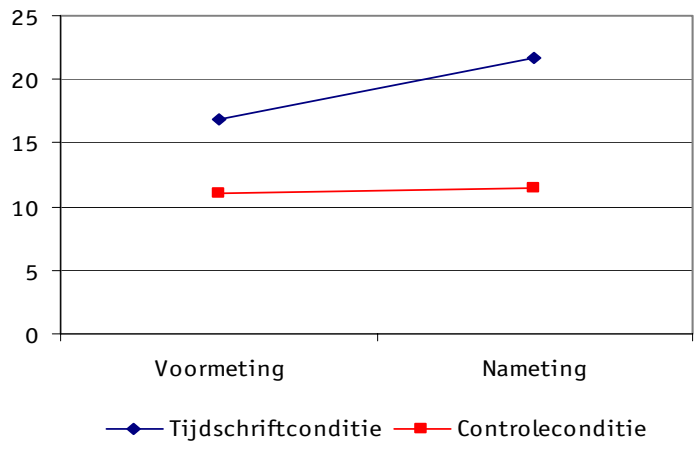

Voorspelling 3 was dat proefpersonen in de tijdschriftconditie een grotere toename in lichaamsontevredenheid zouden rapporteren na het zien van de foto's van dunne vrouwen, dan proefpersonen in de televisieconditie na het zien van de televisiefragmenten van dunne vrouwen. Deze voorspelling is getoetst met een 2(Tijd: voormeting/nameting) X 2(Conditie: tijdschrift/televisie). Uit deze ANOVA bleek een hoofdeffect van Tijd, $F(1, 30) = 7.441$, $p = .011$. Proefpersonen rapporteerden meer lichaamsontevredenheid op de nameting in

vergelijking met de voormeting. Er bleek geen hoofdeffect voor Conditie, F(1, 30) = 0.139, p = .712. De voorspelde 2-wegsinteractie bleek niet significant, F(1, 30)= 0.345, p = .561.

Resultaten verkregen met behulp van de BCS

De betrouwbaarheid van de BCS was op de voormeting, Cronbach's α = .64. De betrouwbaarheid op de nameting was, Cronbach's α = .70.

De proefpersonen in de televisieconditie rapporteerden gemiddeld de grootste toename in lichaamsontevredenheid, gevolgd door de proefpersonen in de tijdschriftconditie. De proefpersonen in de controleconditie rapporteerden de kleinste toename in lichaamsontevredenheid. Dit resultaat verschilde van het resultaat dat verkregen was met behulp van de FSRS en kwam niet overeen met de voorspelling dat televisiebeelden meer invloed zouden hebben op lichaamsontevredenheid dan foto's uit tijdschriften.

Tabel 3. Lichaams(on)tevredenheid BCS in millimeters

CONDITIE	n	Gem. voormeting	SD voormeting	Gem. nameting	SD nameting	Gem. verschil	SD verschil
Tijdschrift	16	500	81	483	97	17	33
Televisie	16	526	106	505	103	21	37
Controle	15	502	110	495	124	7	43
Totaal	47	509	98	494	106	15	37

Voorspelling 1 was dat proefpersonen in de televisieconditie een grotere toename in lichaamsontevredenheid zouden rapporteren na het zien van de televisiefragmenten van dunne vrouwen, dan proefpersonen in de controleconditie na het zien van de neutrale televisiefragmenten en foto's. Deze voorspelling is getoetst met een 2(Tijd: voormeting/nameting) X 2(Conditie: televisie/controle) ANOVA met afhankelijke variabele BCS. Tijd was hierbij een binnen-proefpersoon-factor en Conditie een tussen-proefpersoon-factor. Uit deze ANOVA bleek geen hoofdeffect van Tijd, F(1, 29) = 3.804, p = .061. Er bleek eveneens geen hoofdeffect voor Conditie, F(1, 29) = 0.175, p = .678. De voorspelde 2-wegsinteractie bleek niet significant, F(1, 29)= 0.969, p = .333.

Voorspelling 2 was dat proefpersonen in de tijdschriftconditie een grotere toename in lichaamsontevredenheid zouden rapporteren na het zien van de foto's van dunne vrouwen, dan proefpersonen in de controleconditie na het zien van de neutrale televisiefragmenten en foto's. Deze voorspelling is getoetst met een 2(Tijd: voormeting/nameting) X 2(Conditie: tijdschrift/controle). Uit deze ANOVA bleek geen hoofdeffect van Tijd, $F(1, 29) = 3.080$, $p = .090$. Er bleek eveneens geen hoofdeffect voor Conditie, $F(1, 29) = 0.046$, $p = .832$. De voorspelde 2-wegsinteractie bleek niet significant, $F(1, 29) = 0.561$ $p = .460$.

Voorspelling 3 was dat proefpersonen in de tijdschriftconditie een grotere toename in lichaamsontevredenheid zouden rapporteren na het zien van de foto's van dunne vrouwen, dan proefpersonen in de televisieconditie na het zien van de televisiefragmenten van dunne vrouwen. Deze voorspelling is getoetst met een 2(Tijd: voormeting/nameting) X 2(Conditie: tijdschrift/televisie). Uit deze ANOVA bleek een hoofdeffect van Tijd, $F(1, 30) = 0.095$, $p = .004$. Proefpersonen rapporteerden meer lichaamsontevredenheid op de nameting in vergelijking met de voormeting. Er bleek geen hoofdeffect voor Conditie, $F(1, 30) = 0.513$, $p = .479$. De voorspelde 2-wegsinteractie bleek niet significant, $F(1, 30)= 0.095$, $p = .760$.

Bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal

De betrouwbaarheid van de items met betrekking bewustzijn was niet hoog, Cronbach's $\alpha = .49$. De betrouwbaarheid van de items met betrekking tot internalisatie was wel hoog, Cronbach's $\alpha = .81$.

Tabel 4. Gemiddelde scores en standaarddeviaties van bewustzijn en internalisatie

Conditie		Bewustzijn	Internalisatie
Tijdschrift	Gem.	21	25
	SD	3	6
Televisie	Gem.	21	22
	SD	3	5
Controle	Gem.	20	25
	SD	3	7
Totaal	Gem.	20	24
	SD	3	6

In Tabel 4 staan de gemiddelde scores en standaarddeviaties aangegeven met betrekking tot bewustzijn en internalisatie voor de drie condities. De gemiddelde scores voor bewustzijn en internalisatie verschilden niet veel tussen de condities.
Voorspelling 4 was dat proefpersonen in de tijdschriftconditie hoger zouden scoren op bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal 'dun is mooi' dan proefpersonen in de televisieconditie. In Tabel 8 is te zien dat de scores op bewustzijn van het schoonheidsideaal in de drie condities nagenoeg gelijk zijn. Gekozen is om de voorspelling dat proefpersonen in de tijdschriftconditie zullen hoger scoren op bewustzijn van het schoonheidsideaal 'dun is mooi' dan proefpersonen in de televisieconditie, niet verder te toetsen.

Wèl is de voorspelling dat proefpersonen in de tijdschriftconditie hoger zouden scoren op internalisatie van het schoonheidsideaal 'dun is mooi' dan proefpersonen in de televisieconditie verder getoetst. Deze voorspelling is getoetst met een 1-wegs ANOVA tussen proefpersonen. Er bleek geen effect te zijn voor Conditie, $F(1, 30) = 1.541$, $p = .224$.

Resultaten exploratieve metingen

Exploratief is onderzocht wat vrouwen dachten dat mannen het meest aantrekkelijke figuur vinden voor een vrouw. Op de derde schaal van de FSRS konden vrouwen aangeven welk figuur mannen het meest aantrekkelijk zouden vinden voor een vrouw. In vergelijking met hun werkelijke en hun ideale figuur gaven vrouwen een lagere score aan bij het figuur dat mannen als het meest aantrekkelijk beschouwen (zie Tabel 5). Vrouwen denken dus dat het figuur wat een man het meest aantrekkelijk vind voor een vrouw nog dunner is dan hun ideale figuur. In Figuur 4 staan de gegevens van Tabel 5 illustratief aangegeven.

Tabel 5. Minimum, maximum, gemiddelde en standaarddeviatie FSRS voormeting

	N	Min.	Max.	Gem.	SD
Werkelijk figuur	47	1	145	66	27
Ideaal figuur	47	12	92	51	19
Ideaal figuur mannen	47	1	92	47	19

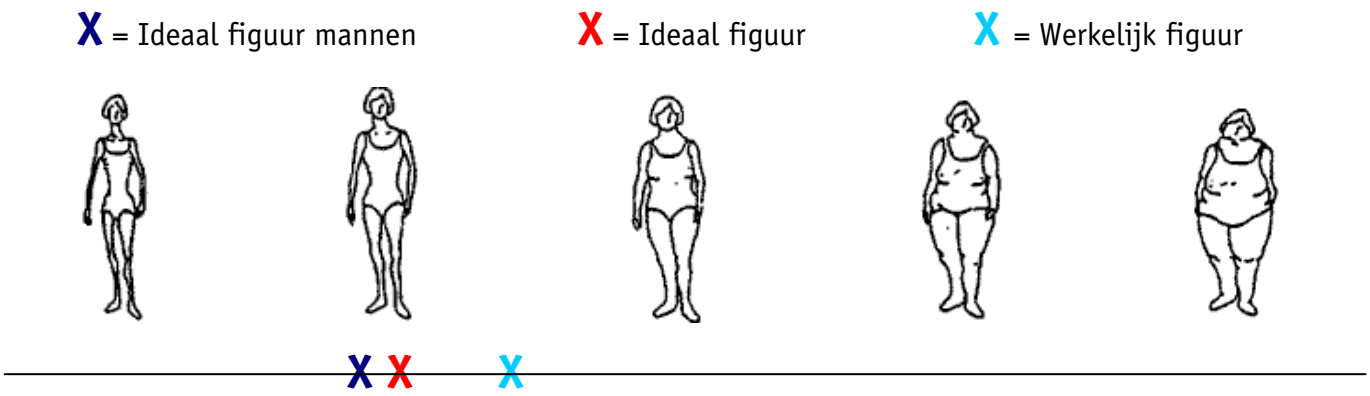

Figuur 4. Gemiddelde score FSRS voormeting

Met behulp van de BCS is onderzocht over welke lichaamsdelen vrouwen het meest ontevreden waren. In Grafiek 2 is aangegeven hoe tevreden vrouwen waren over hun lichaamsdelen op de voormeting en op de nameting. Een hoger getal geeft een hogere tevredenheid aan en een lager getal geeft een lagere tevredenheid aan.

Grafiek 2. Tevredenheid vrouwen over lichaamsdelen in millimeters

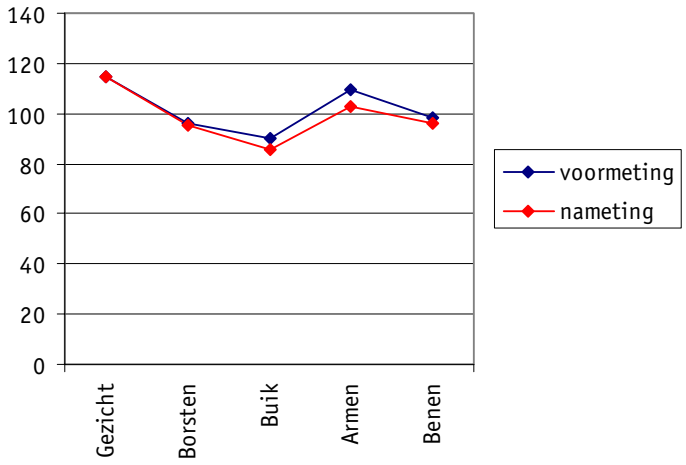

Zoals in Grafiek 2 af te lezen is, was de volgorde van ontevredenheid zowel op de voormeting als op de nameting als volgt:

1. Buik
2. Borsten
3. Benen
4. Armen
5. Gezicht

Exploratief werd onderzocht of de mate van zelfwaardering, de hoogte van het BMI en de hoogte van de WHR samenhingen met de toegenomen lichaamsontevredenheid. Zelfwaardering, BMI en WHR correleerden niet met de toegenomen lichaamsontevredenheid gemeten zowel met de FSRS als met de BCS.

Eveneens werd exploratief onderzocht of vrouwen met een relatie een hogere of een lagere zelfwaardering hadden dan vrouwen zonder een relatie. De betrouwbaarheid van de vragenlijst over zelfwaardering was hoog, Cronbach's α = .83. In Tabel 6 staat aangegeven dat vrouwen met een relatie een lagere zelfwaardering hadden dan vrouwen zonder een relatie.

Tabel 6. Gemiddelde en standaarddeviatie zelfwaardering

Relatie	**n**	**Gem.**	**SD**
Ja	18	16	4
Nee	29	19	4
Totaal	47	18	4

Met behulp van een 1-wegs ANOVA is getoetst of vrouwen met een relatie significant verschilden in zelfwaardering van vrouwen zonder een relatie. Er bleek een significant verschil te zijn tussen de condities, $F(1, 45) = 5.774$, $p = .02$. Vrouwen met een relatie rapporteerden een lagere zelfwaardering dan vrouwen zonder een relatie.

Discussie

De hypothese dat televisiebeelden van dunne vrouwen tot meer lichaamsontevredenheid leiden dan neutrale televisiebeelden kon niet worden bevestigd in dit onderzoek. Proefpersonen in de televisieconditie rapporteerden geen significant grotere toename in lichaamsontevredenheid vergeleken met de proefpersonen in de controleconditie. Dit gold voor zowel voor lichaamsontevredenheid gemeten met de FSRS en als lichaams-ontevredenheid gemeten met de BCS.

De hypothese dat foto's van dunne vrouwen uit tijdschriften tot meer lichaamsontevredenheid leiden dan neutrale foto's kon in dit onderzoek deels worden bevestigd. Wanneer de resultaten voor deze hypothese berekend werden met lichaamsontevredenheid gemeten door de FSRS werd er wel een significant verschil gevonden in toename van lichaamsontevredenheid tussen de tijdschriftconditie en de controleconditie. Wanneer de resultaten berekend werden met lichaamsontevredenheid gemeten door de BCS werd er geen significant verschil gevonden tussen de beide condities.

De hypothese dat foto's van dunne vrouwen uit tijdschriften tot meer lichaamsontevredenheid leiden dan televisiebeelden van dunne vrouwen kon in dit onderzoek niet worden bevestigd. Proefpersonen in de tijdschriftconditie rapporteerden geen significant grotere toename in lichaamsontevredenheid vergeleken met de proefpersonen in de televisieconditie. Dit gold voor zowel voor lichaamsontevredenheid gemeten met de FSRS en als lichaamsontevredenheid gemeten met de BCS.

De hypothese dat vrouwen zich na het tonen van foto's uit tijdschriften meer bewust zijn van het schoonheidsideaal en dit ideaal meer geïnternaliseerd hebben dan na het zien van televisiebeelden kon tevens niet worden bevestigd in dit onderzoek. Proefpersonen in de tijdschriftconditie scoorden niet significant hoger op bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal vergeleken met proefpersonen in de televisieconditie.

Het was moeilijk om proefpersonen te werven voor dit onderzoek. Met het onderzoek kon geen geld worden verdiend, maar kon slechts één proefpersoonpunt worden verdiend. Alleen

eerstejaars psychologiestudenten waren bereid zich inschrijven voor het onderzoek. Bovendien was de vakantieperiode bijna aangebroken toen het onderzoek plaatsvond, waardoor veel eerstejaarsstudenten al hun benodigde proefpersoonpunten al hadden verdiend of al op vakantie waren.

Aan het onderzoek hebben door deze problemen een klein aantal proefpersonen per conditie deelgenomen. De hypothese dat televisiebeelden van dunne vrouwen tot meer lichaamsontevredenheid zouden leiden dan neutrale televisiebeelden had wellicht bevestigd kunnen worden met een grotere steekproef. Eveneens had de voorspelling dat proefpersonen in de tijdschriftconditie meer internalisatie zouden rapporteren dan proefpersonen in de televisieconditie wellicht kunnen worden bevestigd als de steekproef groter was geweest. Bij vervolgonderzoek is het gewenst om een grotere steekproef te gebruiken.

Het gerapporteerde bewustzijn was nagenoeg gelijk in de tijdschrift en in de televisieconditie. Zelfs met een grotere steekproef zou de hypothese dat het gerapporteerde bewustzijn en internalisatie groter zou zijn voor foto's uit tijdschriften dan voor televisiebeelden niet bevestigd kunnen worden. De betrouwbaarheid van de items van de Sociocultural Attitudes Towards Appearence Questionnaire die betrekking hadden op bewustzijn lag een stuk lager dan de betrouwbaarheid van de items die betrekking hadden op internalisatie. Het zou kunnen zijn dat er één of meerdere items die betrekking hadden op bewustzijn onduidelijk waren voor de proefpersonen, waardoor de betrouwbaarheid laag was. Bij vervolgonderzoek is het gewenst om de vertaling van de vragenlijst nog eens nader te bekijken en wellicht aan te passen.

De hypothese dat foto's uit tijdschriften tot meer lichaamsontevredenheid zouden leiden dan neutrale foto's werd maar deels bevestigd. Alleen toename in lichaamsontevredenheid gemeten met de FSRS verschilde significant tussen de tijdschriftconditie en de controleconditie. De resultaten met betrekking tot lichaamsontevredenheid gemeten door de FSRS en de resultaten met betrekking tot lichaamsontevredenheid gemeten door de BCS verschillen bij de toetsing van Hypothese 2 en 3.

Wellicht meten de aangepaste FSRS en de aangepaste BCS niet hetzelfde construct. De FSRS heeft lichaamsontevredenheid gemeten door vrouwen vragen te stellen met betrekking tot

hun lichaam in het geheel, namelijk hun figuur. De BCS heeft lichaamsontevredenheid gemeten door vrouwen te vragen naar lichaamsdelen afzonderlijk. Door de afzonderlijke scores van lichaamsdelen bij elkaar op te tellen werd lichaamsontevredenheid bepaald. Misschien was deze methode geen juiste methode om lichaamsontevredenheid te meten, omdat door het optellen van de ontevredenheid van verschillende lichaamsdelen niet de *overall* lichaamsontevredenheid werd bepaald, zoals bij de FSRS.

Als een vrouw heel ontevreden is over haar buik en haar wordt gevraagd hoe zij denkt over haar lichaamsdelen afzonderlijk, zal zij als zij wel tevreden is over de rest, laag scoren op lichaamsontevredenheid. Wordt haar echter gevraagd naar haar gehele figuur, zoals bij de FSRS dan kan er alsnog een hoge lichaamsontevredenheidsscore worden gevonden als de desbetreffende vrouw het hebben van een mooie buik heel erg belangrijk vind. Zij zal dan meer gefocust zijn op haar 'lelijke' buik dan op haar andere 'mooie' lichaamsdelen en toch een hoge ontevredenheid aangeven. De FSRS en de BCS meten dus een ander construct.

Waarschijnlijk was de FSRS een betere manier om lichaamsontevredenheid te meten dan de BCS. De originele FSRS is namelijk speciaal ontwikkeld voor het meten van lichaamsontevredenheid en is in dit onderzoek licht aangepast. De originele BCS bestond uit 42 items, waaruit slechts vijf items zijn genomen. DE BCS was dus sterk aangepast en heeft wellicht niet meer gemeten wat het zou moeten meten.

Tijdschriften beïnvloedden lichaamsontevredenheid positief. Dit was in overeenstemming met de resultaten van het in de inleiding besproken literatuur. Televisie beïnvloedde lichaamsontevredenheid niet. Dit was niet in overeenstemming met de besproken literatuur. Er is weinig onderzoek gedaan naar de invloed van televisie op lichaamsontevredenheid. Tevens was het gevonden effect van de onderzoeken die betrekking hadden op de invloed van televisie op lichaamsontevredenheid klein. Het was moeilijk om met een klein aantal proefpersonen dezelfde resultaten te kunnen behalen. Zoals eerder is vermeld is het gewenst om in vervolgonderzoek gebruik te maken van een grotere steekproef.

Tijdschriften hadden niet meer invloed op lichaamsontevredenheid dan televisiebeelden. Dit is niet reeds eerder in één experiment onderzocht. Het is echter belangrijk om dit in de toekomst nader te onderzoeken met een grotere steekproef, om zeker te zijn van de

resultaten. Dit aangezien het onderzoek van Groesz, Levine en Murnen (2002) heeft gevonden dat de onderzoeken met betrekking tot tijdschriften een grotere invloed op lichaamsontevredenheid vonden dan de onderzoeken met betrekking tot televisie.

Het gerapporteerde bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal bleek niet te verschillen tussen de condities. Dit resultaat kwam niet overeen met de resultaten van het onderzoek van Tiggelman (2003). Dit kan te maken hebben met het feit dat het onderzoek van Tiggelman geen experimenteel onderzoek was, maar een correlationeel onderzoek. De resultaten uit haar onderzoek toonden aan dat vrouwen die veel naar soapseries en muziekvideo's keken minder bewustzijn en internalisatie rapporteerden dan vrouwen die veel modetijdschriften lazen. Dit zou kunnen betekenen dat het lezen van tijdschriften tot meer bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal leidt dan het kijken van televisie. Maar het zou ook kunnen zijn dat vrouwen die zich meer bewust zijn van het schoonheidsideaal en dit schoonheidsideaal meer geïnternaliseerd hebben, meer behoefte hebben aan het lezen van modebladen en dat vrouwen die zich minder bewust zijn van het schoonheidsideaal en dit ideaal minder geïnternaliseerd hebben, meer behoefte hebben aan het kijken van televisie. In dit geval werkt het dus andersom. Het medium leidt dan niet tot meer of minder bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal, maar de mate van bewustzijn van het schoonheidsideaal leidt tot het hebben van de voorkeur voor een bepaald medium.

In het onderzoek van Tiggelman (2003) ging het in de tijdschriftconditie niet alleen om het zien van foto's uit tijdschriften, maar ook om het lezen van tijdschriften. In dit experiment werden alleen foto's uit tijdschriften laten zien. Het kan zo zijn dat het zien van foto's *niet* tot meer rapportage van bewustzijn en internalisatie leidt, maar dat het lezen van artikelen in modetijdschriften *wel* tot grotere rapportage van bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal leidt.

Het feit dat Tiggelman (2003) verschillen heeft gevonden tussen televisie en tijdschriften met betrekking tot bewustzijn en initernalisatie van het schoonheidsideaal kan dus liggen aan het feit dat modetijdschriften artikelen bevatten die over schoonheid gaan en dat soapseries en videoclips geen directe boodschap over schoonheid verkondigen. De artikelen uit tijdschriften zorgen kennelijk voor het verhoogde bewustzijn en internalisatie. Omdat dit

experiment slechts foto's presenteerde is er geen verhoogde rapportage van bewustzijn en internalisatie van het schoonheidsideaal gevonden voor de tijdschriftconditie. Het is wellicht interessant om in toekomstig experimenteel onderzoek niet te onderzoeken wat de invloed van foto's uit tijdschriften is op lichaamsontevredenheid, maar wat de invloed van artikelen uit tijdschriften is op lichaamsontevredenheid.

Literatuur

Fallon, A.E., & Rozin, P. (1985). Sex differences in perceptions of desirable body shape. *Journal of Abnormal Psychology, 94,* 102-105.

Gagnard, A. (1986). From feast to famine: Depiction of ideal body type in magazine advertising, 1959-1984. *Proceedings of the American Academy of Advertising, USA, 41,* 451-459.

Groesz, L.M., Levine, M. P., & Murnen, S. K. (2002). The effect of experimental presentation of thin media images on body satisfaction: A meta-analytic review. *International Journal of Eating Disorders*, 31, 1-16

Harrison, K., & Cantor, J. (1997). The relationship between media consumption and eating disorders. *Journal of Communication,* 47(1), 40-67

Heinberg, L. J., Thompson, J. K., & Stormer, S. (1995). Development and validation of the sociocultural attitudes towards appearance questionnaire. *International Journal of Eating Disorders,* 17(1), 81-89

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image.* Princeton: Princeton University Press.

Sands, E. R., & Wardle, J. (2003). Internalization of ideal body shapes in 9-12 year old girls. *International Journal of Eating Disorders, 33,* 193-204.

Secord, P. F., & Jourard, S. M. (1953). The appraisal of body cathexis: Body cathexis and the self. *Journal of Consulting Psychology,* 17, 343-347

Singh, D. (1993). Adaptive significance of female physical attractiveness: Role of waist-to-hip-ratio. *Journal of Personality and Social Psychology, 65,* 293-307.

Thompson, J. K., & Heinberg, L. J. (1999). The media's influence on body image disturbance and eating disorders: We've reviled them, now can we rehabilitate them? *Journal of Social Issues, 55,* 339-353.

Tiggelman, M. (2003). Media exposure, body dissatisfaction and disordered eating: Television and magazines are not the same! *European Eating Disorders Review*, 11, 418-430

BIJLAGEN

Bijlage 1: **INFORMED CONSENT**

"Kijken"

Het onderzoek 'Kijken' bestaat uit het invullen van een aantal vragenlijsten. Tevens krijgt u foto's en/of films te zien.

Deelname aan het onderzoek 'Kijken' is geheel vrijwillig. U kunt op ieder moment met het onderzoek stoppen, zonder dat u hiervoor een reden hoeft op te geven. Alle onderzoeksgegevens worden anoniem verwerkt. Wanneer u aarzelt over deelname of als u vragen heeft, zou ik het prettig vinden wanneer u dit nu met mij bespreekt.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Stella Haüer, onder supervisie van Mark Spiering, programmagroep Klinische Psychologie en Mark Rotteveel, programmagroep Sociale Psychologie. Ook later kunt u vragen met hen of met mij bespreken.

Door hieronder te tekenen geeft u aan dat u de werkwijze van het onderzoek heeft begrepen en dat u toestemt in deelname aan het onderzoek.

naam:

adres:

Amsterdam, datum:

handtekening proefpersoon: handtekening proefleider:

Bijlage 2: Female Silhouette Rating Scale

Hieronder staat een lijnstuk waarboven verschillende lichaamsfiguren zijn aangegeven. Zet op de schaal een kruisje op de plek waar jij denkt dat jouw **huidige figuur** behoort. De figuren die bij de schaal staan zijn illustratief. Je mag over de gehele lijn een kruisje zetten, niet alleen bij een aangegeven figuur.

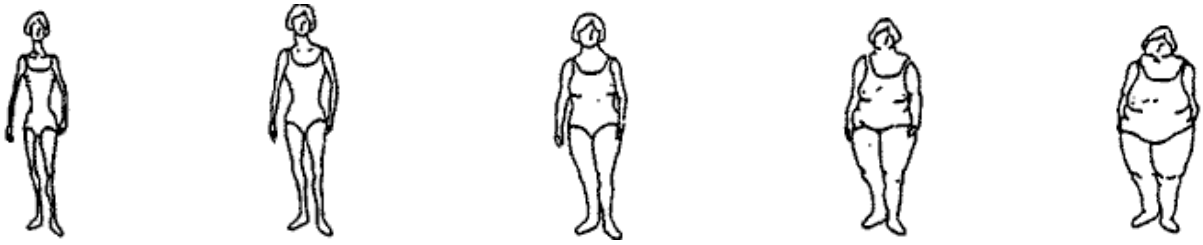

Waar zou op het lijnstuk het figuur staan dat jij als **het ideale figuur** beschouwt? Zet een kruisje op deze plek.

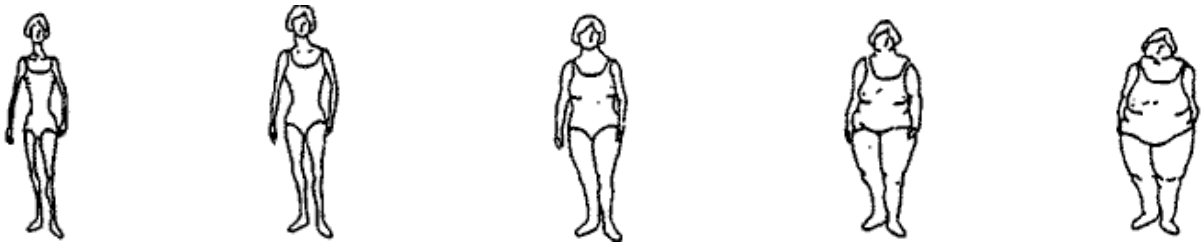

Waar zou op het lijnstuk het figuur staan dat **mannen als het meest aantrekkelijk** beschouwen? Zet een kruisje op deze plek

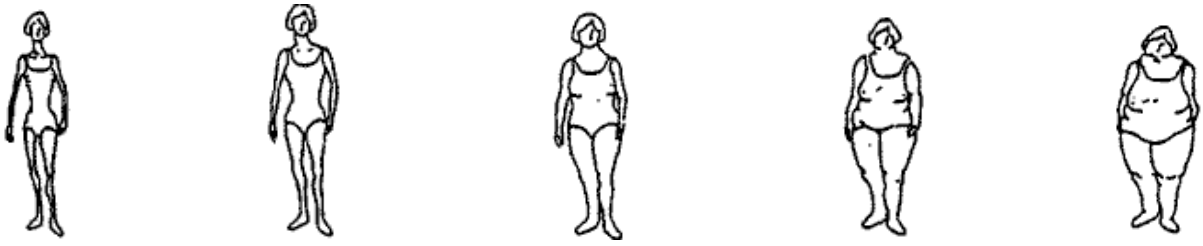

Bijlage 3: Body Cathexis Scale

Kun je aangeven door een kruisje op het lijnstuk te zetten, in hoeverre je *tevreden* bent met de volgende lichaamdelen:

Gezicht:

Zeer ontevreden Zeer tevreden

Borsten:

Zeer ontevreden Zeer tevreden

Buik:

Zeer ontevreden Zeer tevreden

Armen:

Zeer ontevreden Zeer tevreden

Benen:

Zeer ontevreden Zeer tevreden

Bijlage 4: SATAQ Heinberg, Thompson en Stormer, 1995

Lees onderstaande items en omcirkel het getal dat het beste aangeeft in hoeverre je het met de stelling eens bent.

1= Helemaal mee oneens
2= Een beetje mee oneens
3= Noch mee eens, noch mee oneens
4= Een beetje mee eens
5= Helemaal mee eens

1) Vrouwen die in TV shows en films verschijnen projecteren het type uiterlijk dat ik als mijn doel zie.

1 2 3 4 5

2) Ik geloof dat kleding beter staat op dunne modellen.

1 2 3 4 5

3) Muziekvideo's die dunne vrouwen laten zien zorgen ervoor dat ik dun wens te zijn.

1 2 3 4 5

4) Ik wens niet zo dun te zijn als de modellen in tijdschriften.

1 2 3 4 5

5) Ik ben geneigd mijn lichaam te vergelijken met mensen in tijdschriften en op de televisie.

1 2 3 4 5

6) In onze maatschappij worden dikke mensen niet als onaantrekkelijk beschouwd.

1 2 3 4 5

7) Foto's van dunne vrouwen zorgen ervoor dat ik dun wens te zijn.

1 2 3 4 5

8) Aantrekkelijkheid is erg belangrijk als je vooruit wilt komen in onze cultuur.

1 2 3 4 5

1= Helemaal mee oneens
2= Een beetje mee oneens
3= Noch mee eens, noch mee oneens
4= Een beetje mee eens
5= Helemaal mee eens

9) Het is belangrijk dat mensen hard werken aan hun figuur/lichaamsbouw als zij willen slagen in te hedendaagse cultuur.

1 2 3 4 5

10) De meeste mensen geloven niet dat hoe dunner je bent, des te beter je eruit ziet.

1 2 3 4 5

11) Mensen denken dat hoe dunner je bent, hoe beter je eruit ziet in kleding.

1 2 3 4 5

12) In de hedendaagse maatschappij is het niet belangrijk om er altijd aantrekkelijk uit te zien.

1 2 3 4 5

13) Ik wou dat ik eruitzag als een badpak model.

1 2 3 4 5

14) Ik lees vaak tijdschriften zoals Cosmopolitan, Elle en Vogue en vergelijk mijn uiterlijk met die van de modellen.

1 2 3 4 5

Bijlage 5:

ROSENBERG-ZW

Geef over onderstaande stellingen aan in hoeverre je het eens of oneens bent met de stelling.

	helemaal mee eens	mee eens	mee oneens	helemaal mee oneens
1. Ik heb het gevoel dat ik een waardevol persoon ben, of liever gezegd op gelijke voet met anderen sta	1	2	3	4
2. Ik meen dat ik een aantal goede eigenschappen heb	1	2	3	4
3. Alles bij elkaar genomen ben ik geneigd om mezelf als een mislukkeling te zien	1	2	3	4
4. Ik ben in staat om de dingen net zo goed te doen als de meeste mensen	1	2	3	4
5. Ik meen dat ik niet veel heb om trots op te zijn	1	2	3	4
6. Ik heb een positieve kijk op mezelf	1	2	3	4
7. Over het geheel genomen ben ik tevreden met mezelf	1	2	3	4
8. Ik zou willen dat ik mezelf meer zou kunnen respecteren	1	2	3	4
9. Er zijn momenten waarop ik me beslist waardeloos voel	1	2	3	4
10. Er zijn momenten waarop ik het gevoel heb dat ik nergens voor deug	1	2	3	4

Wat is je leeftijd?.....

Welke opleiding doe je?.....

In welk jaar zit je?.....

Heb je een relatie?.....

Zo ja, hoe lang?.....

Val je op mannen, vrouwen of beide?.....

Bijlage 6: Draaiboek voor het onderzoek 'Kijken':

Voor binnenkomst proefpersonen:

- Licht aan
- Computers opstarten en juiste presentatie openen (ppn. kunnen nog niets zien)
- Proefpersoonnummers opschrijven

Na binnenkomst proefpersonen:

- De proefpersonen vertellen dat ze plaats mogen nemen achter een computer
- Als alle proefpersonen binnen zijn, welkom heten
- Informed consent uitdelen aan de proefpersonen
- Instructie: Lees dit papier aandachtig. Als je alles begrepen hebt en het ermee eens bent, mag je het papier tekenen.
- Informed consent ophalen
- Boekje 1 uitdelen
- Instructie: Je hebt een boekje gekregen. Ik wil vragen of je de instructies op het boekje wilt lezen en opvolgen. Mocht je vragen hebben tijdens het onderzoek dan kun je dat aangeven door je hand op te steken. Ik zal dan naar je toe komen om je vraag te beantwoorden. Heeft er iemand tot nu toe vragen?.....Dan mogen jullie nu beginnen.

Als proefpersonen klaar zijn met boekje 1:

- Boekje ophalen en presentatie opstarten
- Instructie: de presentatie gaat vanzelf, je hoeft zelf niks meer te doen

Als presentatie is afgelopen:

- Boekje 2 uitdelen

Als alle proefpersonen klaar zijn met boekje 2:

- Instructie: Bedankt voor het invullen van de vragenlijsten. Het onderzoek bestaat nog uit één onderdeel. Ik zou graag als jullie hier toestemming voor geven, een paar lichaamsmaten van jullie opmeten. Ik wil vragen of jullie het proefpersoonnummer dat voor op je boekje staat willen onthouden en dan mogen jullie eventjes de gang opgaan. Ik zal jullie één voor één binnenroepen voor het laatste onderdeel van het onderzoek. Na dit laatste onderdeel kunnen jullie de proefpersoonpunt in ontvangst nemen. Blijf in de buurt om opgeroepen te worden.

Als proefpersonen op de gang zijn:

- Meetmateriaal opstellen
- Proefpersonen één voor één oproepen, degene met het laagste nummer eerst.

Lichaamsmaten opnemen:

- Instructie: Ik ga nu wat lichaamsmaten van je opnemen. Ik ga je lengte, gewicht, tailleomvang en heupomvang meten. Alles blijft natuurlijk anoniem.
- Lengte meten
- Gewicht meten
- Tailleomvang meten
- Heupomvang meten
- Leeftijd vragen
- Bedanken voor deelname aan het onderzoek en de proefpersoonpunt overhandigen.